

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.70.24>
УДК 347.78

АРХАЇЗМ АВТОРСЬКОГО ДОГОВОРУ

Дюкарєва-Бержаніна К.Ю.

кандидат юридичних наук, доцент

кафедри інтелектуальної власності, інформаційного та корпоративного права

юридичного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8669-4338>

e-mail: kateryna.dyukaryeva@lnu.edu.ua

Дюкарєва-Бержаніна К. Ю. Архаїзм авторського договору.

Статтю присвячено дослідженню поняття авторського договору відповідно до чинного Закону України “Про авторське право і суміжні права”. Проаналізовано правову природу авторського договору. Досліджено на предмет наявності термінології авторського договору норми Цивільного кодексу України, а також законів України: “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”, “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, “Про охорону прав на промислові зразки”, “Про охорону прав на сорти рослин”, “Про правову охорону географічних зазначень”. Встановлено, у яких нормативно-правових актах України вживається термін “авторський договір”. З’ясовано, які види авторських договорів відповідно до їх правової природи можна виділити згідно з Законом України “Про авторське право і суміжні права”. Досліджено, які види договорів у сфері інтелектуальної власності передбачені у Цивільному кодексі України. Проаналізовано правову природу ліцензії, ліцензійного договору, договору про передання майнових прав інтелектуальної власності, договору про створення за замовленням і використання об’єкта права інтелектуальної власності. Здійснено порівняння усіх видів авторського договору з ліцензією, ліцензійним договором, договором про передання майнових прав інтелектуальної власності, договором про створення за замовленням і використання об’єкта права інтелектуальної власності. Проаналізовано, які види із вищевказаних договорів передбачені Законом України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”, Законом України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, Законом України “Про охорону прав на промислові зразки”, Законом України “Про охорону прав на сорти рослин”, Законом України “Про правову охорону географічних зазначень”. Зроблено висновки щодо необхідності вживання термінології “авторський договір” у чинному законодавстві України, зокрема Законі України “Про авторське право і суміжні права”.

Ключові слова: авторський договір, передання майнових авторських прав, передання майнового авторського права на використання твору, ліцензійний договір, договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності.

Diukarieva-Berzhanina K. Yu. Archaism of a copyright agreement.

The article has been devoted to the study of the concept of a copyright agreement in accordance with the current Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights”. The legal nature of the copyright agreement has been analyzed. The norms of the Civil Code of Ukraine, as well as the laws of Ukraine: “On protection of rights to marks for goods and services”, “On protection of rights to inventions and utility models”, “On protection of rights to industrial designs”, “On the protection of plant variety rights”, “On the legal protection of geographical indications”, have been studied. It has been established in which normative legal acts of Ukraine the term “copyright agreement” is used. It has been clarified which types of copyright agreements according to their legal nature can be distinguished in accordance with the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights”. The types of agreements in the field of intellectual property provided for in the Civil Code of Ukraine have been studied. The legal nature of the license, the license agreement, the agreement on

the transfer of intellectual property rights, the agreement on the creation at request and use of the object of intellectual property rights have been analyzed. The comparison of all types of copyright agreements with the license, license agreement, agreement on the transfer of intellectual property rights, the agreement on the creation at request and use of the object of intellectual property rights has been made. It has been analyzed the types of the above agreements provided by the Law of Ukraine “On protection of rights to marks for goods and services”, the Law of Ukraine “On protection of rights to inventions and utility models”, the Law of Ukraine “On protection of rights to industrial designs”, the Law of Ukraine “On the protection of plant variety rights”, the Law of Ukraine “On the legal protection of geographical indications”. Conclusions have been made on the need to use the terminology “copyright agreement” in the current legislation of Ukraine, in particular the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights”.

Key words: a copyright agreement, transfer of property copyrights, transfer of property copyright to the use of the work, a license agreement, an agreement on the transfer of exclusive intellectual property rights.

Постановка проблеми. Проаналізувавши Закон України “Про авторське право і суміжні права” [1], Цивільний кодекс України [2], а також деякі інші нормативно-правові акти у сфері інтелектуальної власності такі як: закони України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” [3], “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” [4], “Про охорону прав на промислові зразки” [5], “Про охорону прав на сорти рослин” [6], “Про правову охорону географічних зазначень” [7], можна дійти до висновку, що термін “авторський договір” вживається лише у Законі України “Про авторське право і суміжні права”. Враховуючи те, що останній є спеціальним нормативно-правовим актом регулювання авторських відносин, вживання такої термінології у ньому, яка за своєю суттю явно вказує на те, що тут причетне авторське право, не викликає подиву. Також, не пробуджує здивування той факт, що термін “авторський договір” не згадується в інших вищевказаних законах України, так як такі регулюють відносини у межах інших інститутів права інтелектуальної власності. Однак, викликає питання та обставина, що загальний нормативно-правовий акт, який регулює відносини у сфері інтелектуальної власності в цілому, а саме: ЦК України, не має жодної згадки як про суть та поняття авторського договору, так про такий термін загалом. Варто теж пригадати ту обставину, що у більшості країн світу, де рівень розвитку інтелектуальних відносин на досить високому рівні, немає законодавства, яке б вживало особливий термін “авторський договір” та виділяло таку спеціальну угоду у сфері авторського права. Отож, важливим є дослідження суті поняття авторського та інших договорів у сфері інтелектуальної власності за законодавством України та необхідності вживання такої термінології як “авторський договір”.

Стан опрацювання проблематики. Сутність, поняття, умови, особливості авторського договору досліджували такі вчені: О.Є. Аврамова, В.О. Бажанов, Т.М. Вахонєва, В.В. Заборовський, Ю.О. Заїка, І.В. Зайцева-Калаур, А.А. Кетрарь, А.В. Кирилюк, О.А. Підпригора. Питання доцільності виокремлення його в самостійну категорію зачіпали в своїх працях А. Домбругова, О.В. Жилінкова, А.О. Кодинець, В.М. Крижна, І.Є. Якубівський. Однак, комплексного дослідження щодо необхідності вживання такої термінології як “авторський договір” в цілому станом на сьогодні немає.

Метою статті є встановлення необхідності вживання окремого терміну “авторський договір”, виходячи із суті такого поняття у сучасних умовах розвитку авторського права, зокрема, а також права інтелектуальної власності та договірних відносин у сфері інтелектуального права у цілому

Виклад основного матеріалу. Насамперед нагадаємо, яким чином урегульований авторський договір у чинному Законі України “Про авторське право і суміжні права”. Як слідує зі змісту вказаного закону, термін “авторський договір” згадується у 5-х статтях: 19, 31, 32, 33 та 34 [1]. Суть цього договору розкривається у наступних трьох статтях.

№ та назва статті Закону	Стаття 31. Передача (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права [1]	Стаття 32. Передача права на використання твору [1]	Стаття 33. Договори на право використання творів [1]
№ частини статті Закону	ч. 1 ст. 31	ч. 1 ст. 32	ч. 6 ст. 33
	Автор (чи інша особа, яка має авторське право)	Автору та іншій особі, яка має авторське право, нале-	За авторським договором замовлення автор зо-

Суть норми	може передати свої майнові права, зазначені у статті 15 цього Закону, будь-якій іншій особі повністю чи частково. Передача майнових прав автора (чи іншої особи, яка має авторське право) оформляється авторським договором.	жить виключне право надавати іншим особам дозвіл на використання твору будь-яким одним або всіма відомими способами на підставі авторського договору. Використання твору будь-якою особою допускається виключно на основі авторського договору, за винятком випадків, передбачених статтями 21-25 цього Закону.	бов'язується створити у майбутньому твір відповідно до умов цього договору і передати його замовникові. Договором може передбачатися виплата замовником авторові авансу як частини авторської винагороди.
------------	--	--	---

Із аналізу вказаних частин статей Закону України “Про авторське право і суміжні права”, можна дійти до висновку, що за авторським договором можуть виникнути наступні відносини:

- 1) Передання (відчуження) майнових авторських прав на об'єкт авторського права;
- 2) Надання (передання) права на використання об'єкта авторського права;
- 3) Створення об'єкта авторського права та передання його у майбутньому замовнику.

При тому, як впливає з ч. ч. 3 та 4 ст. 32 Закону України “Про авторське право і суміжні права” [1], авторський договір про передання майнового права інтелектуальної власності на використання твору можна поділити на два види: 1) Авторський договір про передання **виключного** права на використання твору; 2) Авторський договір про передання **невиключного** права на використання твору.

Частина статті Закону	ч. 3 ст. 32 ЗУ “Про авторське право і суміжні права”	ч. 4 ст. 32 ЗУ “Про авторське право і суміжні права”
Суть норми	За авторським договором про передачу виключного права на використання твору автор (чи інша особа, яка має виключне авторське право) передає право використовувати твір певним способом і у встановлених межах тільки одній особі, якій ці права передаються, і надає цій особі право дозволяти або забороняти подібне використання твору іншим особам. При цьому за особою, яка передає виключне право на використання твору, залишається право на використання цього твору лише в частині прав, що не передаються.	За авторським договором про передачу невиключного права на використання твору автор (чи інша особа, яка має авторське право) передає іншій особі право використовувати твір певним способом і у встановлених межах. При цьому за особою, яка передає невиключне право, зберігається право на використання твору і на передачу невиключного права на використання твору іншим особам.

Виглядає, що такі правовідносини за авторським договором доволі чітко нагадують відносини, які можуть бути врегульовані іншими договорами та правочинами у сфері інтелектуальної власності, що передбачені ЦК України.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 1107 ЦК України [2], розпорядження майновими правами інтелектуальної власності здійснюється на підставі таких договорів: 1) ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності; 2) ліцензійний договір; 3) договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності; 4) договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності; 5) інший договір щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Якщо висвітлити суть таких договорів, то такі виглядають наступним чином:

Ліцензія (правочин)	Ліцензійний договір	Договір про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності	Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності
Особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта	За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає дру-	За договором про передання виключних майнових прав інте-	За договором про створення за замовленням і використання

<p>права інтелектуальної власності (ліцензіар), може надати іншій особі (ліцензіату) письмове повноваження, яке надає їй право на використання цього об'єкта в певній обмеженій сфері (ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності). Ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності може бути виключною, одиничною, невиключною, а також іншого виду, що не суперечить закону.</p>	<p>гій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог ЦКУ та іншого закону.</p>	<p>лектуальної власності одна сторона (особа, що має виключні майнові права) передає другій стороні частково або у повному складі ці права відповідно до закону та на визначених договором умовах.</p>	<p>об'єкта права інтелектуальної власності одна сторона (творець - письменник, художник тощо) зобов'язується створити об'єкт права інтелектуальної власності відповідно до вимог другої сторони (замовника) та в установленний строк. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності повинен визначати способи та умови використання цього об'єкта замовником.</p>
<p>ч. ч. 1,3 ст. 1108 ЦК України [2]</p>	<p>ч. 1 ст. 1109 ЦК України [2]</p>	<p>ч. 1 ст. 1113 ЦК України [2]</p>	<p>ч. ч. 1, 2 ст. 1112 ЦК України [2]</p>

Таким чином, з комплексного аналізу норм Закону України “Про авторське право і суміжні права” та ЦК України можна дійти до висновку, що по своїй суті авторський договір є ідентичним з ліцензією, ліцензійним договором, договором про передання виключних майнових прав інтелектуальної власності, договором про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності. Відмінність лиш полягає у тому, що авторський договір поширюється тільки на об'єкти авторського права, а не на об'єкти права інтелектуальної власності в цілому.

Якщо проаналізувати норми законів України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” [3], “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” [4], “Про охорону прав на промислові зразки” [5], “Про охорону прав на сорти рослин” [6], “Про правову охорону географічних зазначень” [7], то можна зробити висновок, що в останніх не передбачено спеціальних договорів з особливою термінологією, які б врегульовували ті самі відносини, що й передбачені ЦК України вищевказані договори, лише щодо окремих об'єктів права інтелектуальної власності: торговельних марок, винаходів та корисних моделей, промислових зразків, сортів рослин, географічних зазначень, відповідно. Натомість, у зазначених законах якраз навпаки згадуються: ліцензійний договір, ліцензія, договори про передання майнових прав інтелектуальної власності (ст. 16 Закону України “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” [3], ст. 28 Закону України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі” [4], ст. 20 Закону України “Про охорону прав на промислові зразки” [5], ст. 40 Закону України “Про охорону прав на сорти рослин” [6], ч. 7 ст. 17 Закону України “Про правову охорону географічних зазначень” [7]).

Висновки. Таким чином, виходячи із комплексного аналізу законодавства України, вважаю, що норми Закону України “Про авторське право і суміжні права” необхідно змінити шляхом виключення такої термінології як “авторський договір” та органічної і відповідної заміни її на термінологію “ліцензійний договір”, “ліцензія”, “договір про передання майнових авторських прав”, “договір про створення за замовленням і використання твору”. Такий висновок слідує із розуміння того, що авторський договір за своєю суттю (відповідно до чинного Закону України “Про авторське право і суміжні права”) повторює вищевказані договори. У даному випадку немає потреби породжувати додаткову термінологію, яка не відрізняється за своєю суттю та шкодить уніфікації термінів у законодавстві України загалом.

Список використаних джерел:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/ed20220105#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ed20220317#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).
3. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).

4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).
5. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).
6. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).
7. Про правову охорону географічних зазначень: Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text> (у чинній редакції, дата звернення: 14.04.2022р.).